

IVAN LONČAR: *Zenidba*, kratka pouka za kršćanski život u braku. Zagreb 1970, izdalo Hrv. knjiž. društvo sv. Ćirila i Metoda.

Knjiga je namijenjena širim slojevima, tj. onima bez više intelektualne naobrazbe. Zbog toga je i stil vrlo lagan i jasan. Ne uvodi se nikakva problematika. Istine o ženidbi formuliraju se taksativno, ponajviše školski. Uvijek ispravno. Jedino je pitanje da li danas i slojevi s manjom inteligencijom mogu čitati ovakve spise bez nekih obrazloženja pojedinih stavaka, bez osvrta na konkretnu životnu situaciju. *Zenidba* se sklapa na zemlji, a život na zemlji odvija se u znaku mnogih i teških napetosti. Uzmimo jedan primjer: bludnost kao smrtni grijeh. Lako je reći da je bludnost po sebi smrtni grijeh, ali kada znamo koliko subjektivnih slabosti u mnogim slučajevima posreduje, onda općeniti sudovi ostaju nekako apstraktni, a čitalac traži neposrednije, iz života formulirane smjernice, a da se nikada ne odstupa od osnovnih načela. Možda bi bilo bolje i u ovakve knjižice unijeti malo više neposrednosti, životnosti, da ne izgleda odviše ukročeno i katedratsko iznošenje nauke koja je najdublje i najosjetljivije urezana u stablo života, te traži osjetljivo nijansiranje.

Uz jasnoću stila nadasve treba naglasiti ispravnost nauke, jer kratko i ispravno svaki je problem postavljen na svoje mjesto, makar, kako je rečeno, u suhoj formi.

N. D.

ROGER SCHUTZ: *Dinamika provizornoga*. Izdao: Dadbiskupski duhovni stol — »Kršćanska sadašnjost«, Zagreb 1968. Preveli: prof. Vladimir Sironić i prof. Ljiljana Matković.

Teško je recenzirati knjigu kao što je ova. Čini mi se da ju je isto tako teško recenzirati kao i Kempencen »Nasljeduj Krista«. Kao što je kod Kempenca svako poglavlje, da-

pače i svaka rečenica, upravo nabijena bogatim sadržajem, tako je i knjiga »Dinamika provizornoga«. I jedna i druga knjiga izišle su iz samostanske kontemplacije. Ova iz protestantske redovničke zajednice u Taizéu, kojoj je autor prior. On kao iskren i dobronamjeran kršćanin osjeća dublje, iskrenije i proživljenije nesreću raskola i podijeljenosti među kršćanima. Čitajući, razmatrajući, proživljavajući Evanđelje, mogao je to dublje i bolnije osjetiti. Iz takva uistinu proživljenoga osjećaja izašla je i ova knjiga, koja je pravi biser one literature što bi htjela približiti rastavljeniu i donekle zavađenu braću.

Congar je napisao za koncilski dekret o ekumenizmu da on nije »samo jedan tekst« — kakvih ima na tisuće, već nadasve »jedan akt«. Mislim da bi se u nekom smislu smjelo kazati i za Schutzovu knjigu isto tako. I ona je sva prožeta onim načelima koja se nalaze u dekretu o ekumenizmu: da se svi moramo, želimo li promicati ekumenski dijalog, neprestano reformirati i obraćati na bolje. Schutz jasno naglašava, kao i dekret o ekumenizmu, da se ne radi u zbližavanju kršćana, o nekom »unijačenju«. On jasno kaže svojim protestantima da se ne radi ni o »protestantiziranju« katolika, a niti o tome da se protestanti jednostavno moraju vratiti natrag u Katoličku Crkvu.

Schutz se u svojoj knjizi kršćanski i evanđeoski bori za novu dimenziju ekumenizma, jer smatra da je ekumenizam ostao previše skućen, te preporučuje načine kako da se izađe iz te skućenosti. Veoma snažno naglašava da valja izbjegavati lom među generacijama, što je sigurno jedna od bolnih točaka suvremene Crkve. Moramo biti sposobni voditi dijalog sa svakim, dapače i s onima koji ne mogu vjerovati. U Schutzovoj knjizi ima dostojno mjesto i krepost siromaštva i svijet siromaha. Opet i nama katolicima tako bliza misao, koja se provlači kroz sve koncilske dokumente.

Poglavlje o proživljavanju misterija Crkve može oduševiti i najpravovjernijega katolika. Primjera radi

navodim prekrasan tekst o autoritetu u Crkvi kao faktoru jedinstva. »Među različitim crkvenim institucijama osobito se autoritet sve više osporava. To osporavanje ide paralelno s mentalitetom koji ne želi više rodbinske preporuke.

Autoritet u Crkvi ima funkciju da potiče jedinstvo. Autoritet je ovdje da okuplja, da ujedinjuje one koji se uvijek odjeljuju, dijele i suprotstavljaju. Tko je primio funkciju autoriteta prije svega je sluga. Njegova pastoralna dužnost, njegova služba jest u tome da kršćanskoj zajednici koja mu je povjerena pomogne da teži prema jednodušnosti, što doslovno znači da postane jedina duša...«

Knjiga završava raspravom o kontemplaciji. Za Schutza »kontemplativni život nije egzistencija koja se kreće između neba i zemlje u ekstazi ili nadahnuću. On polazi od poniznog približavanja Bogu i bližnjemu. Njegov je znak uvijek pečat stvaralačkog duha...« Kako je to blizu onome prastarome načelu »in actione contemplativus« — kontemplacija mora voditi akciju, a akcija mora biti hranjena i isprekidana kontemplacijom. Zbog toga kaže Scutz: »Trebalo se usred rada ili samoće vraćati kratkom i čestom zazivanju imena Isusova, psalmima koje smo naučili napamet ili ih pjevamo, jednostavnom znaku križa...«

Danas, u doba ekumenskog zbližavanja među kršćanima, Schutza je knjiga dobrodošlo štivo koje može hraniti i podržavati ekumenski dijalog; ali ne samo to, ona može pomoći svakome kršćaninu da otkrije Evanđelje u njegovoj prvobitnoj svježini. Možemo mirne duše reći da je ovaj naš protestantski brat susreo Krista i da mu se On objavio, te nam je on tu objavu iznio u knjizi »Dinamika provizornoga«. Jacques Leclercq tvrdi »da se pravi kršćani nalaze u svim crkvama i da su oni naša braća prema mjeri u kojoj posjeduju Krista u samima sebi«. Ako je to istina, onda je Roger Schutz naš veliki brat, a njegova poruka može nas samo duhovno obogatiti.

Josip Antolović

LEON-JOSEPH KARD. SUENENS: *Redovnice i apostolat*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1969. Preveo Ivo Varošaneć O. P.

Ovo je već druga Suenensova knjiga prevedena na hrvatski jezik. Prva je »Crkva u misijskom zamahu«, koju je preveo O. Marijan Josipović, a izdana je ciklostilom u Zadru g. 1965. Za dobro razumijevanje druge bilo je potrebno pročitati i prostudirati prvu knjigu, koja ima u sebi nešto snažno, prodorno i proročko. Suenens promatra čitavu Crkvu u misijskom zamahu. Nijedan član Crkve ne bi smio ostati pasivan, nezahvaćen dužnošću apostolata koja proizlazi iz sakramenta krštenja i potvrde. Mislim da si ne možemo poželjeti ljepšeg misijskog štiva nego što ga daje ta knjiga. Ona je uistinu sposobna da u kršćaninu probudi svijest odgovornosti za Crkvu i čovječanstvo.

Kako je Suenens želio aktivirati, staviti u pokret, upreći u apostolat sve članove Crkve, nije čudo da se je posebnom knjigom obratio redovnicama, kojih ima u Crkvi čitava milijunska vojska. Šteta bi bila da se za tako veliku potrebu apostolata ne aktivira i angažira i ta vojska. U predgovoru knjige Suenens sam tumači što njome želi.

»Govorimo o apostolskom promaknuću redovnice. Da se razumijemo: život redovnice sam je po sebi apostolski. Ona je apostolski usmjeren polaganjem svojih redovničkih zavjeta i svojim glavnim djelatnostima. Ne radi se dakle o tome da redovnica prijeđe iz nekog neapostolskog stadija u apostolski. Tumačiti u tom smislu naslov ove knjige značilo bi sasvim promašiti našu namjeru.

Kad govorimo o promociji, prije svega mislimo na to da se razubujaju skrivene mogućnosti, mislimo na ispunjenje, na novu dimenziju. Ne pomišljamo na to da se nametne neki dodatni teret, koji bi se imao nadodati ionako već preopterećenom dnevnom redu. Naprotiv, želimo olakšati taj teret prije svega na ljestvici vrednota. Potrebno je odrediti pravednu ravnotežu između nužnih